

"אחד פלוס אחד" – אבל איזה אחד? בית המשפט העליון הכריע לטובת הצרכנים

לקוחות גילו כי במקרים שבהם רכשו מספר מוצרים גדול מהמספר המינימלי הדרוש להחלת מבצע מסוג "השני בחצי מחיר" – הם חויבו על היקרים ביותר מביניהם על ידי הרשתות ■ בית המשפט קבע כי על הרשתות להחיל את המבצעים באופן שמיטיב עם הצרכנים

פורסם לראשונה: 21:46 15.05.2022 עודכן ב: 05:47 16.05.2022

מאת: **הדר קנה**

"אחד פלוס אחד", "השני בחצי מחיר" - מהיום, רשתות קמעוניות יחויבו לחשב את ההנחות על מבצעים מסוג זה באופן שייטיב עם הצרכנים. זאת, בעקבות פסק דין שניתן בבית המשפט העליון בערעור בתביעה ייצוגית.

הבקשה המקורית לתביעה ייצוגית הוגשה ב-2013 נגד מספר רשתות קמעוניות: טיב טעם, כל בו חצי חינם, כפר השעשועים, מגה וסופר פארם. היא עסקה באופן תעדוף ההנחות שהן נותנות במסגרת מבצעים כדוגמת "אחד פלוס אחד", שבהם ניתנת הנחה על פריט במעמד קניית מספר מוצרים.

בבקשה לייצוגית נטען כי לקוחות גילו כי במקרים שבהם רכשו מספר מוצרים גדול מהמספר המינימלי הדרוש להחלת המבצע – למשל, שלושה מוצרים שמשותפים במבצע על שניים – הם חויבו על היקרים ביותר מביניהם על ידי הרשתות. כלומר, במקום לצרף יחדיו את המוצרים היקרים מאלה שנרכשו לצורך החלת המבצע, ולהעניק את ההנחה ביחס למוצר הזול מבין שניהם – הרשתות נוהגות לממש את המבצע כך שההנחה חלה תמיד על שני המוצרים הזולים ביותר מכלל אלה שנרכשו.

הצרכנים שהגישו את הבקשה הם מיכל ראובן, גרגורי פאוסט קורצ'מני ואיתמר מירון. הם יוצגו על ידי עו"ד יצחק מירון ממשרד מירון, בן ציון, פריבס ושות'.

בבקשה הוסבר כיצד השיטה עובדת לרעת הצרכנים: "קמעונאי הציע ללקוחותיו מבצע ברכישת מוצרים מסוג מסוים שנוסחו 'אחד פלוס אחד', הזול מביניהם'. אחד הלקוחות החליט לרכוש שלושה מוצרים משותפים במבצע: מחיר הראשון הוא 50 שקל, השני גם עולה 50 שקל והשלישי עולה 10 שקל. לשיטת הרשתות, יש לממש את המבצע כך שהלקוח יחויב בתשלום של 100 שקל עבור שלושת המוצרים (כך שהמוצרים היקרים יותר יחויבו והזול יינתן בהנחה)".

לעומת זאת, התובעים טוענים כי יש לממש את המבצע כך שהלקוח יחויב בתשלום של 60 שקל עבור שלושת המוצרים "באופן הבא: המבצע ימומש ביחס למוצרים הראשון והשני (קרי, שני המוצרים היקרים ביותר), כך שהלקוח יחויב עבור שניהם בתשלום של 50 שקל (50 שקל על המוצר הראשון והמוצר השני בחינם); ואילו המוצר השלישי (הזול ביותר) לא ייכלל במבצע והלקוח יחויב בגינו בתשלום מלא של 10 שקל".

ב-2017, נדחתה התביעה על ידי בית המשפט המחוזי. עיקר הדיון נסוב סביב המחלוקת הפרשנית ביחס לתנאי המבצעים. בין היתר, עלתה במהלך הדיון אפשרותם של לקוחות

לבקש לפצל את הקנייה במטרה לקבל את ההנחה המרבית במימוש המבצעים. בית המשפט ציין כי הוא אינו רואה בנוסח המבצעים הטעיה או חשש להטעיה, וכי אומנם יש להגן על צרכנים מפני בורותם היחסית אל מול הקמעונאים, "אך לא בכל מחיר". הוא מצא כי לשון המבצעים אינה לוקה באי-בהירות וכי לא ניתן לייחס לה כוונה אחרת.

הצרכנים עירערו על קביעה זו. בית המשפט העליון דן בערעור בהרכב של שלושה שופטים: ג'ורג קרא, יצחק עמית ועופר גרוסקופף.

השופט גרוסקופף כתב בפסק הדין: "סבורני כי יש לפרש את תנאי המבצעים בהתאם לפרשנות המוצעת על ידי הצרכנים. עקרון תום הלב מחייב את המשיבות בערעור לצרף לצורך החלת המבצע תחילה את המוצרים היקרים יותר, כך שההנחה המוצעת במבצע תהיה ההנחה המרבית האפשרית. כך למשל, ככל שמדובר במבצע השני בחצי מחיר, הזול מביניהם, והצרכן מעוניין לרכוש ארבעה מוצרים המשתתפים במבצע שמחיריהם 80 שקל, 60 שקל, 40 שקל ו-20 שקל, יצורפו תחילה שני המוצרים היקרים ביותר (שמחירים 80 ו-60). לאחר מכן יצורפו שני המוצרים האחרים והנחה של 50% תינתן על המוצר הזול בכל זוג".

השופטים העירו כי בעבר ייתכן שיישום המבצעים באופן האמור היה כרוך בקשיים תפעוליים כאלה ואחרים, בין היתר בשל הצורך להנחות את הקופאים בסניפים לפעול כאמור ולפקח עליהם. אולם כיום, כאשר רובם המוחלט של העוסקים מנהלים את עסקיהם באמצעות מערכות ממוחשבות – כל שדרוש הוא ביצוע התאמה פשוטה במערכות המחשוב של העוסק, אשר תבטיח את הענקת ההנחה המקסימלית לצרכן.

הם גם קבעו כי על הרשתות לשלם הוצאות משפט בסך 150 אלף שקל. הפיצוי לצרכנים טרם נקבע. כעת, המשפט יעבור בחזרה לבית המשפט המחוזי, שיכמת את הנזק ויקבע סכום פיצוי בהתאם.

חשיבות ההליך הוא בכך שאם עד היום כל רשת יכלה לתעדף את ההנחות בשורה ארוכה של מבצעים כרצונה – מעתה היא מחויבת לסדר ולחשב את ההנחות בצורה שמיטיבה עם הצרכן. בנוסף, מאחר שבית המשפט העליון הכריע מהי הפרשנות המחייבת של המבצעים, כעת לקוחות מרשתות שלא נכללו בתביעה שנפגעו כתוצאה מחישוב דומה – יוכלו לתבוע בעצמם.

עו"ד יצחק מירון, ממשרד מירון בן ציון פריבס ושות', מסר: "אנו שמחים ומברכים על ההכרעה הצרכנית החשובה והמסר העקרוני הקריטי שיצאו היום מבית המשפט העליון, ביחס לדיני הגנת הצרכן. בעידן של יוקר מחיה מאמיר ועליות מחירים במשק, פסק הדין ויישומו יסייע להגן על צרכנים מפני ניצול לרעה ופגיעה לא ראויה בכיסם".